ชื่อเรื่องการค้นคว้าแบบอิสระ การเปรียบเทียบการผลิตและการตลาดของลำไย
ในสาธารณรัฐประชาชนจีน และประเทศไทย

ชื่อผู้เขียน นาย มนตรี ด่านไพบูลย์

วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (เกษตรศาสตร์) สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร

คณะกรรมการสอบการค้นคว้าแบบอิสระ :

รองศาสตราจารย์ ดร.พงษ์ศักดิ์	อังกสิทธิ์	ประธานกรรมการ
รองศาสตราจารย์ ดร.ตระกูล	ตันสุวรรณ	กรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดุษฎี	ณ ลำปาง	กรรมการ
นายพงษ์พันธ์	นันทขว้าง	กรรมการ

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการผลิตและการตลาดของลำไยในสาธารณรัฐประชาชนจีนกับประเทศไทย และศึกษาวิเคราะห์ผลกระทบการปลูกและการผลิตลำไยในสาธารณรัฐประชาชนจีนต่อประเทศไทย

การศึกษาวิจัย ดำเนินการโดยวิธีการวิเคราะห์และการบรรยายเชิงพรรณา จากข้อมูลปฐมภูมิ ที่ได้จากการสังเกตการณ์จากการเดินทางศึกษาดูงานที่สาธารณรัฐประชาชนจีน 2 ครั้ง ครั้งที่ 1วันที่ 24 – 29 สิงหาคม 2541 ที่มณฑลกวางตุ้งและกวางสี ครั้งที่ 2 วันที่ 17 – 21 ตุลาคม พ.ศ.2542 ที่มณฑลฟูเจี้ยน การสัมภาษณ์บุคคลและกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้อง และจากข้อมูลทุติยภูมิที่เป็นเอกสาร วารสาร วิทยานิพนธ์ การค้นคว้าแบบอิสระ ฯลฯ

ผลการวิจัยพบว่า

สภาพการผลิตลำไยของสาธารณรัฐประชาชนจีน

ในปี พ.ศ.2540 มีพื้นที่เพาะปลูกลำไยเป็น 2,777,500 ไร่ ผลผลิต 495,800 ตัน การพัฒนาการผลิตในอนาคตถึงปี พ.ศ.2547 จะมีพื้นที่เพาะปลูกลำไยประมาณ 4,449,959 ไร่ โดยเป็นพื้นที่ที่ให้ผลผลิตแล้ว 3,111,995 ไร่ ปีที่ให้ผลผลิตมาก (On Year) จะให้ผลผลิตปริมาณมากถึง 1,649,357 ตัน ในปี พ.ศ.2542 ผลผลิตลำไยสูงสุดเป็นประวัติการณ์ จากพื้นที่เพาะปลูก 3,446,486 ไร่ และพื้นที่ให้ผลผลิต 1,664,566 ไร่ และมีปริมาณผลผลิต 882,219.98 ตัน

พันธุ์ลำไยมี 2 พันธุ์ ที่มีศักยภาพสูงคือ พันธุ์จูเหลียง และพันธุ์สือเสีย

สภาพภูมิอากาศ สาธารณรัฐประชาชนจีนมีความเสี่ยงในความเสียหายจากอุณหภูมิที่ต่ำมาก ระดับต่ำกว่า 0 °C การออกดอกและติดผลของลำไยเกิดผลกระทบเช่นในปี พ.ศ.2498 , 2520 , 2535 และ 2543 เป็นต้น

ในส่วนของการใช้สารโปแตสเซียมคลอเรต เพื่อเร่งกระตุ้นการออกดอกและติดผลของลำไย ยังไม่มีรายงานการดำเนินการแต่อย่างใด ทราบว่ากำลังจะมีการทดลองการใช้สารโปแตสเซียมคลอเรตกับลำไย โดยภาคเอกชนในมณฑลกวางสี แต่สาธารณรัฐประชาชนจีนมีนโยบายผลักดันการผลิตอาหารที่ปลอดสารเคมี (Green Food หรือ Green Fruit)

สถานภาพการผลิตลำไยของประเทศไทย

ในปี พ.ศ.2541 มีพื้นที่เพาะปลูก 546,103 ไร่ มีผลผลิตเพียง 17,555 ตัน นับเป็นปีให้ผลผลิตน้อย (Off Year) ซึ่งในปีให้ผลผลิตมาก (On Year) จะให้ผลผลิต 288,705 ตัน แนวโน้มในอนาคตถึงปี พ.ศ.2547 จึงพบว่าจะมีพื้นที่เพาะปลูกลำไยรวมประมาณ 818,081 ไร่ เป็นพื้นที่ให้ผลผลิต 727,415 ไร่ หากเป็นปีให้ผลผลิตมาก (On Year) จะให้ผลผลิตจำนวนถึง 509,191 ตัน ในปี พ.ศ.2543 เป็นปีที่ประเทศไทยมีผลผลิตลำไยสูงสุดเป็นประวัติการณ์ มีปริมาณผลผลิตถึง 358,420 ตัน จากพื้นที่เพาะปลูก 636,749 ไร่ และพื้นที่ให้ผลผลิต 546,083 ไร่

พันธุ์ลำไยของประเทศไทยที่มีการปลูกมากกว่าร้อยละ 80 เป็นพันธุ์ที่มีคุณสมบัติที่ดีที่สุดของไทย ทั้งตลาดบริโภคสด ทำลำไยกระป๋อง และลำไยแห้งคือพันธุ์อีดอ

สภาพภูมิอากาศของไทย มีอุณหภูมิที่พอเหมาะกับการออกดอกและติดผลลำไย โดยเฉพาะภาคเหนือตอนบนแหล่งปลูกสำคัญที่จังหวัดเชียงใหม่และลำพูน ซึ่งคิดเป็นพื้นที่เพาะปลูกประมาณร้อยละ 70 ของพื้นที่ทั้งประเทศ จะมีอุณหภูมิในฤดูหนาวช่วงกลางเดือนธันวาคม ถึงเดือนมกราคม พอเหมาะกับการออกดอกและติดผลลำไย ประเทศไทยไม่เคยประสบปัญหาอุณหภูมิต่ำจนกระทั่งเป็นอันตรายต่อลำไยมาก่อนแต่อย่างใด

ส่วนการใช้สารโปแตสเซียมคลอเรตกับลำไยสามารถชักนำการออกดอกนอกฤดูปกติได้ เป็นการค้นพบที่ยิ่งใหญ่ของวงการชาวสวนลำไยเป็นอย่างมาก มีการตื่นตัวและพัฒนาการใช้สารกลุ่มคลอเรตกับการทำลำไยนอกฤดูไปอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง

สถานะการตลาดลำไยของสาธารณรัฐประชาชนจีนกับประเทศไทยเมื่อเปรียบเทียบได้ ดังนี้

การตลาดลำไยของสาธารณรัฐประชาชนจีน : ตลาดการบริโภคลำไยสดในสาธารณรัฐประชาชนจีน ในแต่ละปีคาดว่าจะมีประมาณ 200,000 – 250,000 ตัน ในขณะที่ลำไยอบแห้งจะมีการบริโภคประมาณ 50,000 ตัน ต่อปี ตลาดขายส่งลำไยสดจะมีแหล่งตลาดใหญ่อยู่ที่มณฑลกวางตุ้ง 2 แห่ง คือ ตลาดหนานไห่หลีซุย และตลาดฟ่าตู แล้วส่งกระจายไปทั่วประเทศทางรถบรรทุก ใน 3 มณฑล

หลักที่เป็นแหล่งผลิตคือ กวางตุ้ง กวางสี และ ฟูเจี้ยน ก็นับได้ว่าเป็นแหล่งบริโภคลำไยมากด้วยเช่นกัน ตลาดขายส่งลำไยแห้งร้อยละ 80 ของปริมาณการค้าจะอยู่ที่อำเภอฟ้งถิง เมืองพูเถียน มณฑลฟูเจี้ยน ลำไยสดและแห้งของจีนมีการส่งไปขายที่ตลาด ฮ่องกงด้วย

การตลาดลำไยของประเทศไทย : ประเทศไทยต้องพึ่งพาการส่งออกลำไยไปต่างประเทศสูงมาก ในปี พ.ศ.2540 ส่งออกคิดเป็นร้อยละ 87.3 ของปริมาณส่งออกลำไยทั้งหมด คิดเป็นปริมาณ 228,049 ตัน ลำไยสด โดยคิดเป็นปริมาณลำไยสดส่งออก 81,673 ตัน ลำไยแห้งส่งออก 114,231 ตันลำไยสด กระป๋อง 31,946 ตันลำไยสด และลำไยแช่แข็ง 239 ตันลำไยสด มีมูลค่าถึง 5,030.7 ล้านบาท ในขณะที่บริโภคภายในประเทศมีประมาณ 40,000 ตันต่อปี ฮ่องกงและสาธารณรัฐประชาชนจีนเป็นตลาดที่สำคัญสูงสุด ในการนำเข้าลำไยจากประเทศไทยทั้งปริมาณและมูลค่าโดยในปี พ.ศ.2540 ปริมาณการส่งออกคิดเป็น ร้อยละ 78 ของปริมาณการส่งออกลำไยทั้งหมดของประเทศไทย หรือประมาณ 178,967 ตันลำไยสด มูลค่า 3,719.3 ล้านบาท

ผลการวิเคราะห์ในเชิงเปรียบเทียบทางการตลาดลำไยของสาธารณรัฐประชาชนจีนกับประเทศไทยพบว่า สภาพการตลาดลำไยของประเทศไทย ต้องพึ่งพาตลาดในการส่งออกไปยังฮ่องกง และสาธารณรัฐประชาชนจีนเป็นอย่างสูงทั้งปริมาณและมูลค่า ส่วนประเทศจีนจะมีตลาดในประเทศเป็นส่วนใหญ่ ทั้งลำไยสด และอบแห้ง มีการส่งออกลำไยสดไปยังตลาดฮ่องกงบ้าง

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย : กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ควร

1. ขยายตลาดเดิม เช่นจีน , ฮ่องกง , มาเลเซีย , สิงค์โปร์ ฯลฯ และเพิ่มตลาดใหม่ เช่น ยุโรป , เอเชียใต้ และตะวันออกกลาง การพัฒนารูปแบบการบรรจุหีบห่อ การพัฒนาผลิตภัณฑ์แปรรูปลำไยให้หลากหลายยิ่งขึ้น
2. จัดตั้งกองทุนลำไย และพัฒนาองค์กรประสานงานกลางการผลิต และการตลาดลำไยแห่งประเทศไทย ให้มีขีดความสามารถในการดูแลการตลาดลำไยให้มีเสถียรภาพ
3. พิจารณาให้ส่งเสริมการผลิต การตลาดควรเป็นหน่วยงานเดียวกัน และควรจะมีเจ้าหน้าที่(Product Manager) ที่รับผิดชอบกลุ่มสินค้าหรือรายสินค้าที่มีศักยภาพ หรือสินค้าเกษตรยอดเยี่ยม (Product Champion) เช่น ลำไย ฯลฯ
4. ผลักดันการส่งออกลำไยเข้าสู่ประเทศสหรัฐอเมริกาโดยตรง โดยการพัฒนาสินค้าลำไยตามมาตรฐานของ Codex และการวิจัยการกำจัดแมลงวันผลไม้ โรคแมลงที่ติดไปกับผลไม้ตามมาตรฐานของสหรัฐอเมริกาให้ได้โดยเร็ว